

Rapport

efter kvalitetsgranskning av idrott och hälsa i
den fristående grundskolan Mariaskolan i Umeå
kommun

Innehåll

Inledning

Resultat

Bakgrundsuppgifter om Mariaskolan

Syfte och frågeställningar

Metod och material

Inledning

Skolinspektionen genomför under hösten 2011 en kvalitetsgranskning av undervisningen i idrott och hälsa i grundskolans årskurser 4–6. Granskningen av Mariaskolan i Umeå kommun ingår i detta projekt.

Mariaskolan besöktes den 19 – 22 september 2011. Ansvariga inspektörer har undervisningsråden Kristian Hansson och Stefan Persson varit. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av undervisningen i idrott och hälsa genomförs i totalt 28 kommunala skolor och 8 fristående skolor. När kvalitetsgranskningen av idrott och hälsa är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Resultat

1. Täcker undervisningen i idrott och hälsa in syftet och alla kunskapsområden så att eleverna ges möjlighet att uppnå kunskapskraven?

*Syftet med undervisningen i idrott och hälsa är enligt **kursplanen** att eleverna ska ges möjlighet att utveckla kunskaper i att planera, genomföra och värdera olika rörelseaktiviteter. Vidare ska eleverna ges förutsättningar för att utveckla goda levnadsvanor och ges kunskaper om hur fysisk aktivitet förhåller sig till psykiskt och fysiskt välbefinnande. Eleverna ska också utveckla förmågan att vistas i utemiljöer under olika årstider och få förståelse för värdet av ett aktivt friluftsliv. Kursplanen anger därvid tydligt ett centralt innehåll för undervisningen uppdelat i områdena rörelse, hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse. **Skollagen** anger att lärarna ska ha utbildning för den undervisning de bedriver. Enligt **läroplanen** har rektor ansvar för att undervisningen följs upp och utvärderas.*

***Forskning och beprövad erfarenhet** visar att en stor del av lektionsinnehållet i idrott och hälsa handlar om rörelseaktiviteter där olika typer av bollspel och tävlingsidrott dominerar. Delar som behandlar hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse får inte sällan stå tillbaka. Både lärare och elever tenderar att uppfatta ämnet på ett sätt som avviker från det kunskapsobjekt som finns beskrivet i kursplanen. Ofta bedöms eleverna efter parametrar som närvaro och inställning samt efter mätbara idrottsprestationer. Skolor som följer kursplanens innehåll, uppmärksammar samtliga elevers intressen och behov och som har tydliga bedömningskriterier med grund i kursplanen är de som lyckas bäst i sin undervisning i idrott och hälsa.*

Får eleverna undervisning i idrott och hälsa i den omfattning de har rätt till?

Författningarna anger att eleverna ska få 500 timmar om 60 minuter undervisningstid från årskurserna 1–9 i ämnet idrott och hälsa. Utifrån den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av bedöms att Mariaskolan uppfyller författningarnas krav.

Får eleverna en undervisning som minst täcker in syftet och alla kunskapsområden?

Skolan har till Skolinspektionen redovisat en lokal kursplanebearbetning för ämnet idrott och hälsa från år 1–9 samt terminsplanering för höstterminen 2011. Av denna planering framgår att samtliga innehållspunkter i kursplanens centrala innehåll inte ingår i undervisningen. Denna bild bekräftas vid samtalen med rektorer, lärare och elever. Eleverna i årskurserna 4 och 6 på Mariaskolan ges inte undervisning i ord och begrepp för och samtal om upplevelser av olika fysiska aktiviteter och träningsformer, levnadsvanor, kroppsuppfattning och

självbild. Eleverna får heller inte undervisning i rättigheter och skyldigheter i naturen enligt allemansrätten. Skolan behöver därför säkerställa att eleverna ges undervisning i detta.

Ger undervisningen eleverna möjlighet att uppnå alla kunskapskrav i idrott och hälsa?

Granskningen visar att Mariaskolan har en god måluppfyllelse i ämnet idrott och hälsa i årskurs 5. De senaste läsåren finns ingen elev som inte nått målen för ämnet. Läsåren 2006 - 2010 har måluppfyllelsen i årskurs 9 varierat över tid. Intervjuerna visar att det framför allt är inom området simning i mag- och ryggläge som vissa elever i årskurs 5 riskerat att inte nå målen. För de elever som riskerar att inte nå kunskapskraven för årskurs 6 sätter skolan in särskilda stödåtgärder, exempelvis extra undervisning i simning.

Tabell 1. Andel elever som nått målen i ämnet idrott och hälsa¹

Årskurs	år 2006	år 2007	år 2008	år 2009	år 2010
5	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
9	100 %	75 %	100 %	75 %	54 %

Källa: Skolans uppgifter

Som tidigare nämnts får eleverna enligt gällande planering inte undervisning som innefattar samtliga innehållspunkter i det centrala innehållet för ämnet idrott och hälsa. Ur detta perspektiv kan undervisningen inte sägas ge eleverna möjlighet att nå alla kunskapskrav för ämnet. Det är därför viktigt att skolan ger eleverna undervisning i ord och begrepp för och samtal om upplevelser av olika fysiska aktiviteter och träningsformer, levnadsvanor, kroppsuppfattning och självbild och i rättigheter och skyldigheter i naturen enligt allemansrätten så att eleverna ges möjlighet att uppnå alla kunskapskrav för idrott och hälsa.

¹ Resultaten i tabellen illustrerar måluppfyllelse utifrån tidigare bestämmelser i skollag (1985:1100), grundskoleförordning (1994:1194) samt läroplan (Lpo 94) och kursplan. Bedömningen av elevernas möjligheter att uppnå kunskapskraven enligt Lgr 11 baseras på måluppfyllelse enligt tidigare bestämmelser samt de förutsättningar undervisningen ger vid granskningstillfället.

Observationer och intervjuer med lärare och elever visar också att eleverna i liten utsträckning ges utrymme att reflektera över sitt lärande. Bland annat som en följd av detta framstår kopplingen för eleverna som otydlig mellan de aktiviteter som bedrivs i undervisningen i relation till vilket syfte och sammanhang de genomförs. Det innebär att eleverna genomför aktiviteter utan att få vägledning i hur olika moment och uppgifter hör ihop med lektionens lärandemål och därmed saknas koppling till ämnets syfte, centrala innehåll och kunskapskrav. Skolinspektionen bedömer därför att det är viktigt att lärarna skapar tydligare strukturer för lektionens start, innehåll och avslutning med sammanfattning där eleverna ges möjlighet att reflektera kring de övningar som genomförts.

Elever som har svårt att uppnå kunskapskraven för ämnet idrott och hälsa får särskilt stöd. Däremot saknas utarbetade åtgärdsprogram för dessa elever. Skolan behöver därför tydliggöra sina rutiner för arbetet med särskilt stöd inom idrott och hälsa så att elever som riskerar att inte nå kunskapskraven och får särskilt stöd också får utarbetade åtgärdsprogram.

Utgår lärarnas bedömning från kunskapskraven i idrott och hälsa?

Kursplanen för idrott och hälsa anger de kunskapskrav som eleverna ska ha uppnått i slutet av det sjätte skolåret. Lärarnas bedömning av elevernas kunskaper ska utgå från dessa krav.

Intervjuer med lärarna visar att bedömning av elevernas kunskaper i idrott och hälsa ibland utgår från kriterier som saknar stöd i kursplanen. Exempel på sådana kriterier är att göra sitt bästa, vara ombytt, duscha och att kunna prestera. Skolan behöver därför säkerställa att bedömningskriterierna utgår från kunskapskraven i kursplanen.

Har lärarna utbildning för den undervisning de bedriver?

Tidigare har Mariaskolan hyrt idrottslärare från en kommunal närliggande skola, men i år kunde läraren inte arbeta åt Mariaskolan och detta besked kom med kort varsel före skolstart ht 2011. Tillfälligt löser skolan undervisningen med hjälp av befintlig personal. Skolan söker enligt skolans uppgifter en ny idrottslärare som kan ta hand om all undervisning i idrott och hälsa. Det är 3 personer som undervisar i idrott och hälsa från åk 1 till 9, en klasslärare i åk 2–4 en klasslärare åk 6–9 och elevassistent med militär utbildning. Två av lärarna saknar utbildning för den undervisning de bedriver. I intervjuer med lärarna uppges att även om undervisning bedrivs självständigt av lärare som saknar utbildning, har läraren med utbildning det övergripande ansvaret för bedöm-

ning och betygssättning. Skolinspektionen fick vid besökstillfället motstridiga uppgifter i frågan. Vid rektorsintervjun framgick att den lärare som saknar utbildning har huvudansvaret för undervisningen. Samtalen med lärarna visar att lärarnas egen bild av ansvarsfördelningen är att den utbildade läraren har huvudansvaret för undervisningen medan den utbildade läraren har ansvaret för betygssättning.

Skolinspektionen vill i sammanhanget peka på att lärare som undervisar i ämnet idrott och hälsa ska ha utbildning för den undervisning som de bedriver. Skolinspektionen bedömer därför att lärare i idrott och hälsa utan utbildning för den undervisning de bedriver behöver ges möjligheter till kompetensutveckling så att behörighet erhålls i det fall skolan inte väljer att nyttja redan behöriga lärare.

Tar rektor ansvar för att undervisningen i ämnet idrott och hälsa följs upp och utvärderas?

Rektor ansvarar enligt läroplanen för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till nationella mål och kunskapskrav. Rektor ska också enligt skollagen leda och samordna det pedagogiska arbetet och särskilt verka för att utbildningen utvecklas.

Rektorn har varit anställd på Mariaskolan sedan april 2011 och tillförordnades som rektor från den 1 juli 2011. Tjänsten omfattar sedan den 19 september 2011 90 procent. Rektorn kommer att påbörja den statliga rektorsutbildningen och parallellt arbeta som rektor på skolan. Studierna kommer att omfatta 20 procent av tjänsten.

Mot bakgrund av de utvecklingsområden som framkommit samt utifrån utredningen i övrigt bedömer Skolinspektionen att rektorn på Mariaskolan inte tar ansvar för att undervisningen i idrott och hälsa följs upp och utvärderas. Det saknas för närvarande underlag och systematik för att kunna bedriva ett kvalitetsarbete i ämnet idrott och hälsa som utvecklar undervisningen. Rektorn kan heller inte följa upp att undervisningen bedrivs i enlighet med läroplanens och kursplanens krav.

Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver utarbeta rutiner för att på ett systematiskt sätt kunna följa upp och utvärdera undervisningen i idrott och hälsa så att eleverna får den utbildning i ämnet som de har rätt till.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att rektorn på Mariaskolan inte tar ansvar för att undervisningen i idrott och hälsa följs upp och utvärderas. Det saknas underlag och systematik för att följa upp att eleverna får undervisning i den omfattning de har rätt till. Därmed kan inte rektorn heller följa upp att undervisningen bedrivs i enlighet med läroplanens och kursplanens krav och om lärarna har utbildning för den undervisning de bedriver. Kvalitetsgranskningen visar också att skolan behöver utveckla flera områden som Skolinspektionen granskat så att eleverna får en undervisning som möjliggör att de kan nå alla kunskapskrav i ämnet.

2. Uppfyller undervisningen i idrott och hälsa styrdokumentens krav på en likvärdig utbildning efter varje elevs förutsättningar och behov?

Enligt skollagen ska utbildningen inom varje skolform vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. Grundskolans läroplan anger att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Skolan ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Skolan har därvid ett ansvar för att motverka traditionella könsmönster och ska därför ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet.

Forskning och beprövad erfarenhet visar att undervisningen i idrott och hälsa bidragit till en negativ självbild för vissa elever. Trots ämnets allmänna popularitet har idrott och hälsa en relativt hög frånvaro. En förhållandevis stor andel elever deltar sällan aktivt i undervisningen. Skolans mest angelägna uppgift är därför att uppmärksamma de elever som inte finner sig tillrätta med ämnet. De skolor där bedömningskriterierna i idrott och hälsa är tydligt uttalade är de som lyckas bäst. Genusperspektivet och faktorer hos eleverna som föreningsengagemang, ekonomiska villkor och sociokulturell bakgrund är viktiga att ta hänsyn till. Lärarens egna attityder till ämnet är också en faktor som påverkar. Viktigt är även samverkan mellan idrottslärare och lärare i andra ämnen. Då dessa delar beaktas har skolan bättre förutsättningar att lyckas med undervisningen i idrott och hälsa.

Anpassar skolan undervisningen i idrott och hälsa för varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande?

Undervisningen i idrott och hälsa genomförs tillövertvägande delen i åldersblandade grupper. Undantaget är årskurs fyra som har en åldershomogen lektion i veckan. Den andra lektionen i veckan har eleverna tillsammans med förskoleklassen och årskurs 1–3. Årskurs 6 har sin undervisning tillsammans med årskurserna 7, 8 och 9.

Åldersblandad undervisning ställer stora krav på att läraren anpassar undervisningen till alla elevers behov och utvecklingsnivå. Inte minst är det en stor utmaning att eleverna kan erbjudas aktiviteter som är utmanande inom deras "närmaste utvecklingszon". Det innebär att elever som lätt når målen ska erbjudas mer utmanade aktiviteter, och att elever som ännu inte nått hela vägen fram erbjuds relevanta uppgifter och aktiviteter.

Under Skolinspektionens besök var temat för undervisningen friidrott. Skolinspektionen såg goda exempel på individanpassning men också tillfällen där det fanns utrymme för lärarna att ytterligare utveckla anpassningen till varje elev.

Exempel på sådan anpassning var en lektion med höjd hopp där eleverna själva kunde välja om de ville träna höjdhopps teknik vid en station eller utmana sig själva och hoppa så högt som möjligt vid en annan station. Vid varje station fanns lärare som gav individuell feedback som stöttade eleverna till att nå längre utifrån sina egna förutsättningar. Lärarna menar i intervju att undervisningen ofta innefattar vad de kallar en "mjuk och en hård" grupp, som tillåter eleverna att utgå från sina egna förutsättningar. Lärarnas uppgift, menar de, är att se till att eleverna når så långt som möjligt.

Vid ett annat observationstillfälle hade lärarna svårare att motivera eleverna att delta i den planerade undervisningen. Aktiviteterna genomfördes utomhus och omfattade ett flertal friidrottsgrenar. Flera elever var närvarande men deltog inte i undervisningen. Lärarna var medvetna om problemet, men menade också att vid andra lektionstillfällen är det lättare att få de elever som inte deltog i undervisningen att delta. Skolinspektionen kan inte på basis av enskilda observationer avgöra i vilken grad enskilda lektioner saknar anpassning efter varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Däremot bedömer Skolinspektionen att det är viktigt att lärarna reflekterar kring hur en större anpassning till alla elevers erfarenheter och tänkande kan bidra till en större motivation för samtliga elever och därmed en bättre lärandemiljö.

Har eleverna kunskap om syfte, centralt innehåll och kunskapskrav i idrott och hälsa?

Intervjuer visar att lärare och elever sällan diskuterar syfte, centralt innehåll och kunskapskrav för undervisningen. Elevintervjuerna visar också att eleverna inte har tillräckliga kunskaper om kunskapskraven för att kunna relatera undervisningen till dessa. Eleverna kan inte på ett tydligt sätt ge uttryck för vilka kunskaper och färdigheter de förväntas få genom undervisningen i idrott och hälsa. Särskilt har eleverna i vissa fall svårt att förstå syftet med de enskilda

lektionernas upplägg i förhållande till kunskapskraven. Därför behöver skolan tydliggöra kopplingen för eleverna mellan undervisningen och syfte och centralt innehåll för idrott och hälsa.

Har skolan sådan tillgång till lokaler och utrustning att en likvärdig utbildning kan genomföras?

Mariaskolan har tillgång till såväl lämpliga lokaler som utrustning för undervisningen i idrott och hälsa. För inomhusundervisning finns en idrottshall utrustad för fysiska och motoriska övningar, samt för de vanligaste bollsporterna. Skolan är belägen så att det finns möjligheter för utomhusaktiviteter och friluftsliv som skidåkning, skridskoåkning och orientering.

Kontrollerar lärarna elevernas närvaro och deltagande i undervisningen i idrott och hälsa?

Läraren kontrollerar inför varje undervisningstillfälle elevernas närvaro. Vid besöket på Mariaskolan förekom vid samtliga observationstillfällen att elever var närvarande men inte deltog i undervisningen på grund av sjukdom eller skada. Det fanns också tillfällen där motiven för att eleven inte deltog och endast närvarade som åskådare under lektionen var oklart. Det förekommer också, enligt intervjuer med lärare och elever, att elever går promenader när de av något skäl inte deltar i undervisningen. Av intervjuerna med eleverna framgår att de ser promenaderna som "*någonting man gör för att ha något att göra istället*". Det betyder att eleverna inte kopplar promenaderna till syfte och centralt innehåll för ämnet.

Skolinspektionen vill i sammanhanget klargöra att varje aktivitet ska vara kursplanestyrd och relateras till läroplanens mål och kursplanens syfte, centrala innehåll och de kunskapskrav som där anges. Det är därför viktigt att lärarna ger elever som inte kan genomföra planerade aktiviteter, uppgifter som utgår från kursplanens syfte, centrala innehåll och kursplanens kunskapskrav för ämnet idrott och hälsa. Exempel på sådana uppgifter kan vara att eleven observerar och skriftligt eller muntligt reflekterar över lektionens innehåll i förhållande till kunskapskraven eller att eleven deltar i undervisningen i begränsad omfattning.

Skolan behöver därför se till elever som av något skäl inte kan delta i den gemensamma undervisningen, får uppgifter som utgår från det centrala innehållet i kursplanen för idrott och hälsa och de kunskapskrav som där anges.

Följer skolan skollagens bestämmelser om befrielse?

Enligt rektorn har det under de senaste åren inte funnits någon elev som varit befriad från undervisningen i idrott och hälsa.

Samverkar lärarna i idrott och hälsa med andra lärare?

Skolan uppger att samverkan under senare tid varit mycket begränsad. Som skäl till detta uppges att förre idrottsläraren var inhyrd av kommunen och inte deltog på skolans konferenser och planeringsdagar. Detta är dock något som skolan är medveten om och målsättningen är att förbättra samverkan mellan lärarna framöver. Lärarna uppger att de träffas spontant när tillfälle ges. Därutöver ges inga möjligheter till samverkan med lärare på andra skolor. Det framkommer också det saknas avsatt tid och arenor för möten mellan lärarna i idrott och hälsa på skolan och lärare i andra ämnen på skolan.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver skapa bättre möjligheter för lärarna i idrott och hälsa till samverkan med andra lärare på skolan och med lärare vid andra skolor.

Får lärarna kompetensutveckling inom idrott och hälsa?

Skolan uppger att idrottslärarens kompetensutveckling framtill denna termin genomförts av den kommunala skola som Mariaskolan hyrt idrottsläraren från. Då den läraren slutat vid terminsstart detta läsår har ansvaret mycket fallit på dåvarande elevassistenten att genomföra undervisningen. Han har bland annat med förre idrottsläraren lagt upp undervisningen utifrån Lgr11. Vidare uppges att när rekryteringen av ny idrottslärare är genomförd skall skolans egen kompetensutveckling för idrottsläraren omedelbart ses över.

Skolinspektionen bedömer mot bakgrund av ovanstående att lärarna vid granskningstillfället inte får kompetensutveckling i sådan utsträckning att de kan följa ämnets utveckling och bedriva undervisning i enlighet med de nationella målen.

Sker skolans samverkan med föreningslivet på ett sådant sätt att kraven på likvärdig utbildning uppfylls?

Mariaskolan har ingen kontinuerlig samverkan med föreningslivet över läsåret.

Ser skolan till att kränkande behandling inte förekommer i samband med undervisningen i idrott och hälsa?

De lektioner i idrott och hälsa som Skolinspektionen besökte präglades av god stämning mellan eleverna. Lärare och elever betedde sig respektfullt mot varandra. Vid elevintervjuerna framkommer att alla elever får vara med på lektionerna och ingen hamnar utanför. Exempelvis väljer alltid läraren – inte eleverna – ut lagmedlemmar vid lagsportövningar.

Skolan har en tydlig arbetsgång för att förebygga och hantera kränkningar i samband med undervisningen i idrott och hälsa. Arbetsgången innefattar konkreta åtgärder i definierade steg då kränkningar eller misstanke om kränkningar uppdagas. Skolan har även ett mer förebyggande långsiktigt värdegrundsarbete som bland annat innefattar kartläggningar och enkäter till elever och föräldrar.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att Mariaskolan behöver utveckla flera områden så att eleverna får en undervisning i idrott och hälsa som uppfyller styrdokumentens krav på likvärdig utbildning och att utbildningen i högre grad anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Det är till exempel ur flera aspekter viktigt att skolan tydliggör kopplingen för eleverna mellan undervisningen och syfte och centralt innehåll för idrott och hälsa. Detta gäller för undervisningen i idrott och hälsa generellt, men är också av största vikt när elever som inte kan delta i den planerade undervisningen utför andra uppgifter. Det är också viktigt att lärarna får kompetensutveckling och möjligheter att samverka så att de ges möjlighet att följa ämnet utveckling och bedriva en undervisning i enlighet med de nationella målen så att lärandemiljön utvecklas. Avslutningsvis bedömer Skolinspektionen att skolan bedriver ett konkret och aktivt värdegrundsarbete samt ett förebyggande arbete mot kränkningar som innefattar och är väl känt av de intervjuade eleverna. Mariaskolans lärandemiljö beskrivs också som trygg av elever och personal.

Tvärgående granskningsaspekt:

Används IT-verktyg i undervisningen på ett sätt som stödjer elevernas kunskapsutveckling och utvecklingen av deras digitala förmåga?

Skollagen anger att det för utbildningen ska finnas de lokaler och den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen kan uppfyllas. I förarbetet till lagen talas om "elevers varierande behov avseende kommuni-

kation, information och informationsteknik". Enligt grundskolans **läroplan** ska eleverna kunna använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande.

Forskning och beprövad erfarenhet visar att IT i undervisningen bör struktureras och användas på ett medvetet sätt. En IT-strategi måste fokusera på mer än bara teknisk utrustning och tillgänglighet – den måste även sträva efter att skapa en omfattande digital kompetens bland eleverna och bör genomsyra i stort sett alla ämnen.

Stödjer IT-användningen elevernas lärande och utvecklingen av elevernas digitala kompetens?

Granskningen visar att IT-verktyg inte används i undervisningen i idrott och hälsa vid Mariaskolan. Detta framkommer av dokumentation från skolan samt intervjuer med rektor, lärare och elever. Skolan behöver därför arbeta för att utveckla användningen av IT-verktyg i idrott och hälsa så att eleverna får en tidsenlig undervisning och så att idrott och hälsa bidrar till läroplanens mål om att eleverna ska kunna använda moderna teknik som verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att skolan behöver utveckla användningen av IT-verktyg i idrott och hälsa.

Bakgrundsuppgifter om Mariaskolan

Mariaskolan drivs av föreningen Umeå Kristna friskoleförening. Styrelsen för föreningen och skolan består av en ordförande och sju ledamöter. Styrelsens verkställande organ är Arbetsutskottet (AU) som består av föreningens ordförande, kassör, sekreterare och skolans rektor. Rektor ansvarar för och leder grundskolans verksamhet. Mariaskolan har åldersblandade klasser. Under läsåret 2011/2012 utgör förskoleklassen och årskurs 1 en klass, årskurserna 2, 3 och 4 en klass, årskurs 6 en klass och årskurserna 7,8 och 9 en klass. I år saknar skolan elever i årskurs 5. Varje klass, F-1, 2-4, 6 och 7-9, har en klassföreståndare. Utöver klassföreståndaren undervisar vissa ämneslärare i klasserna, t.ex. då det gäller Bild, Textil och Trä o Metallslöjd, Hemkunskap etc. Lärarsituationen i Idrott och Hälsa skiljer sig den här terminen från tidigare år.

Tidigare har Mariaskolan hyrt idrottslärare från en kommunal närliggande skola, men i år kunde denne inte arbeta åt Mariaskolan och detta besked kom med kort varsel före skolstart hösten 2011. Tillfälligt löser skolan undervisningen med hjälp av befintlig personal, företrädesvis med klasslärare för respektive klass, men skolan söker enligt uppgift en ny idrottslärare som kan ta hand om all undervisning i idrott och hälsa. Det är i dagsläget 3 personer som undervisar i idrott och hälsa från årskurserna 1 till 9, en klasslärare i årskurserna 2–4, klasslärare årskurserna 7–9 samt elevassistent med militär utbildning.

Syfte och frågeställningar

Syftet med kvalitetsgranskningen är att ta reda på om kommunala och fristående skolor följer innehållet i läroplanen och i kursplanen för idrott och hälsa i årskurserna 4–6. Särskilt har utvalda aspekter kring hur undervisningen i ämnet lever upp till styrdokumentens krav på en likvärdig utbildning granskats. Granskningen har utgått från följande frågeställningar.

1. Täcker undervisningen i idrott och hälsa in syftet och alla kunskapsområden så att eleverna ges möjlighet att uppnå kunskapskraven?

Inom ramen för denna frågeställning har Skolinspektionen granskat att ämnets syfte och samtliga kunskapsområden som omnämns i kursplanen för idrott och hälsa finns med i skolans och lärarens övergripande planering och ges tillräckligt utrymme i undervisningen. Skolinspektionen har granskat den lokala planeringen på både lektions- och årskursnivå och i samband med detta efterfrågat motiven bakom val av undervisningsinnehåll.

Särskild uppmärksamhet har riktats mot de områden som forskning och utvärdering funnit ofta försummas, vid sidan av kunskapsområdena hälsa och livsstil samt friluftsliv och utevistelse, även specifika innehållspunkter som simundervisning, dans och rytmik, orientering och kunskap om första hjälpen och agerande i nödsituationer.

2. Uppfyller undervisningen i idrott och hälsa styrdokumentens krav på en likvärdig utbildning anpassad efter varje elevs förutsättningar och behov?

Inom detta område har granskats huruvida enskilda elever eller grupper av elever riskerar att missgynnas utifrån undervisningens innehåll eller genomförande. Av särskild vikt här är jämställdhets- och genusfrågor, alltså i vad mån utbildningen är anpassad efter elevers olika förutsättningar och intressen och i vad mån den tar sin utgångspunkt i traditionella könsroller. Skolinspektionen har även granskat i vilken mån både elever med och utan idrottserfarenhet kan

tillgodogöra sig undervisningen. Även närvaro- och deltagandemönster har granskats utifrån dessa perspektiv.

IT i undervisningen

I anslutning till granskningen av idrott och hälsa har även en tvärgående granskning om IT i undervisningen genomförts. Inspektörerna har där granskat om undervisningen i idrott och hälsa innehåller IT-relaterade inslag för att läroplansmålen och kunskapskraven ska kunna nås.

Metod och material

Innan besöket på skolan genomförts har en dokumentanalys gjorts. Dokumentationen har begärts in från den granskade skolan och innefattar bland annat lektionsplanering, underlag för utvecklingssamtal, lokala bedömningskriterier, skriftliga omdömen i idrott och hälsa, åtgärdsprogram i idrott och hälsa, dokumentation om personal, eventuella beslut om befrielse för elever med mera.

I samband med att dokument begärts in har Skolinspektionen därutöver efterfrågat en verksamhetsbeskrivning som fyllts i av rektorn och lärarna som undervisar i idrott och hälsa. Skolinspektionen har på så vis getts en inledande bild av skolans undervisning i idrott och hälsa.

Vidare har granskningen genomförts med hjälp av lektionsobservationer. Syftet med observationerna är att inspektörerna dels kunnat skapa sig en allmän bild av undervisningen och dels getts möjlighet att samla in data för underlag till bedömningar.

I syfte att få en allsidig bild av skolans undervisning i idrott och hälsa har inspektörerna därutöver genomfört intervjuer med skolan rektor, de lärare som undervisar i ämnet samt ett urval av elever i årskurserna 4 – 6.